

Sygn. akt III USK 580/21

## POSTANOWIENIE

Dnia 8 września 2022 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Jarosław Sobutka

w sprawie z odwołania M.Ś.

od decyzji Prezesa Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego

o prawo do jednorazowego odszkodowania z tytułu wypadku przy pracy rolniczej,  
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w dniu 8  
września 2022 r.,

na skutek skargi kasacyjnej odwołującego się od wyroku Sądu Okręgowego - Sądu  
Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Zamościu  
z dnia 28 czerwca 2021 r., sygn. akt IV Ua 7/21,

**odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania**

### UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 11 stycznia 2021 r. Sąd Rejonowy w Zamościu oddalił odwołanie M. Ś. od decyzji Prezesa Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego z dnia 30 czerwca 2020 r., którą to decyzją odmówiono wnioskodawcy prawa do jednorazowego odszkodowania w związku z wypadkiem w dniu 10 kwietnia 2019 r. na podstawie art. 11 ustawy z dnia 20 grudnia 1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników. W uzasadnieniu decyzji wskazano, że M. Ś. w chwili zdarzenia nie wykonywał czynności związanych z prowadzeniem działalności rolniczej albo pozostających w związku z wykonywaniem tych czynności i dlatego nie uznano zdarzenia z dnia 10 kwietnia 2019 r. za wypadek przy pracy rolniczej, wobec nie spełnienia jednego z warunków wymienionych w ustawie. Zdaniem Sądu Rejonowego, na podstawie materiału dowodowego zgromadzonego w aktach

sprawy, należy przyjąć, iż do zdarzenia doszło w chwili, gdy wnioskodawca nie wykonywał pracy w swoim gospodarstwie rolnym, ani w trakcie świadczenia nieodpłatnej pomocy sąsiedzkiej na rzecz innego rolnika. Sąd Rejonowy uznał, że zdarzenie z udziałem wnioskodawcy nie spełnia przesłanek pozwalających uznać go za wypadek przy pracy rolniczej w rozumieniu art. 11 ust. 1 ustawy z dnia 20 grudnia 1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników.

Na skutek apelacji wnioskodawcy M. Ś. od wyroku Sądu Rejonowego w Zamościu z dnia 11 stycznia 2021 r., Sąd Okręgowy w Zamościu oddalił apelację. Sąd Okręgowy zaakceptował ustalenia faktyczne Sądu pierwszej instancji oraz ich ocenę prawną. Zdaniem Sądu Okręgowego bezsporne w sprawie jest to, że urazy jakich doznał wnioskodawca w dniu 10 kwietnia 2019 r. były spowodowane przyczyną zewnętrzną i nagłą, jednakże Sąd Okręgowy w pełni podzielił stanowisko Sądu Rejonowego, że w dniu zdarzenia wnioskodawca nie wykonywał zwykłych czynności związanych z prowadzeniem działalności rolniczej albo w związku z wykonywaniem tych czynności poza terenem gospodarstwa rolnego.

W skardze kasacyjnej z dnia 5 listopada 2021 r. pełnomocnik M. Ś. zaskarżył wyrok Sądu Okręgowego w Zamościu z dnia 28 czerwca 2021 r. w całości. Zaskarżonemu wyrokowi zarzucił naruszenie przepisów prawa materialnego oraz przepisów postępowania w stopniu mającym istotny wpływ na treść orzeczenia, a mianowicie:

- art. 11 ust. 1 w związku z art. 6 ust. 3 ustawy z dnia 20 grudnia 1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników poprzez błędną wykładnię i niewłaściwe zastosowanie, polegające na przyjęciu, że wypadek z dnia 10 kwietnia 2019r. w którym poszkodowany został Wnioskodawca nie stanowił wypadku przy pracy rolniczej,

- art. 10 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 20 grudnia 1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników poprzez jego niezastosowanie i nieprzyznanie Wnioskodawcy jednorazowego odszkodowania za stały lub długotrwały uszczerbek na zdrowiu wskutek wypadku przy pracy rolniczej,

- art. 382 k.p.c. oraz art. 387 § 2 k.p.c. w związku z art. 391 § 1 k.p.c., przejawiające się w wewnętrznej niespójności stanowiska Sądu drugiej instancji, który z jednej strony w swoim uzasadnieniu stwierdza, iż w całości przyjmuje

ustalenia faktyczne Sądu pierwszej instancji jako własne, w zakresie tego, iż urazy jakich doznał Wnioskodawca w dniu 10 kwietnia 2019 r. były spowodowane przyczyną nagłą i zewnętrzną, zaś w rzeczywistości czyni nowe ustalenia na niekorzyść Wnioskodawcy, dotyczące tego, że do wypadku miało dojść w wyniku naruszenia przez Wnioskodawcę zasad bezpieczeństwa i przepisów ruchu drogowego, w sytuacji gdy brak jest możliwości wyciągnięcia takiego wniosku z zebranego w sprawie materiału dowodowego, w sytuacji gdy jako przyczynę przedmiotowego zdarzenia w opinii biegłego sądowego wywołanej w postępowaniu przygotowawczym wskazano również poważne nieprawidłowości i naruszenia przepisów ruchu drogowego przez kierującego pojazdem ciężarowym i w konsekwencji błędne przyjęcie, iż zdarzenie z dnia 10 kwietnia 2019 r. nie stanowi wypadku przy pracy rolniczej z uwagi na zerwanie związku przyczynowo-skutkowego. Skarżący wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku w całości i przekazanie sprawy Sądowi Okręgowemu w Zamościu do ponownego rozpoznania i orzeczenia o kosztach postępowania oraz o zasądzenie na rzecz Wnioskodawcy kosztów postępowania, w tym kosztów z tytułu zastępstwa procesowego według norm prawem przepisanych.

Uzasadniając wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżący wskazał, że zaskarżone orzeczenie w sposób oczywisty narusza prawo, co sprawia, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Nadto, jego zdaniem, zachodzi potrzeba wykładni art. 11 ust. 1 ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników ze względu na wątpliwości interpretacyjne.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna ubezpieczonego nie kwalifikuje się do przyjęcia jej do merytorycznego rozpoznania.

Artykuł 398<sup>9</sup> § 1 k.p.c. zawiera enumeratywny katalog przyczyn kasacyjnych, których wystąpienie warunkuje przyjęcie skargi do rozpoznania. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę w razie ziszczenia się co najmniej jednej z przesłanek w postaci: wystąpienia istotnego zagadnienia prawnego, dostrzeżenia potrzeby wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących

rozbieżności w orzecznictwie sądów, wystąpienia prawdopodobieństwa ziszczenia się przyczyny nieważności postępowania, jak również w wypadku oczywistej zasadności skargi kasacyjnej. W niniejszej skardze kasacyjnej wskazano, że jest ona oczywiście uzasadniona i jednocześnie zachodzi potrzeba wykładni art. 11 ust. 1 ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników.

Już pobieżna analiza wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania wskazuje, że zaprezentowany przez stronę skarżącą sposób argumentacji wniosku podważa jego zasadność. Nie można bowiem twierdzić, że skarga jest oczywiście uzasadniona - co oznacza oczywistą bezzasadność zaskarżonego orzeczenia, a więc niewymagającą jakichkolwiek dociekań lub analiz, a jednocześnie wskazywać na potrzebę dokonania wykładni przepisów, tym samym wymagających z natury rzeczy pogłębionych rozważań i analiz (zob. wyrok Sądu Najwyższego z 17 lipca 2019 r., III CSK 148/19, LEX nr 2751796 oraz postanowienie Sądu Najwyższego z 26 kwietnia 2018 r., IV CSK 577/17, LEX nr 2497710).

Niemniej, przechodząc do analizy wskazanych w skardze przesłanek należy stwierdzić, że skarga kasacyjna, wbrew twierdzeniom skarżącej, nie jest oczywiście uzasadniona. Przesłanka oczywistej zasadności skargi kasacyjnej oznacza, że dla przeciętnego prawnika podstawy wskazane w skardze *prima facie* zasługują na uwzględnienie. Sytuacja taka istnieje wtedy, gdy bez wątpliwości wystąpiły uchybienia, na które powołuje się skarżący, lub gdy jest pewne, że miały one wpływ na treść zaskarżonego orzeczenia albo podniesione zarzuty oczywiście uzasadniają wniesiony środek zaskarżenia. W piśmiennictwie wskazuje się, że przyczyna kasacyjna z art. 398<sup>9</sup> § 1 pkt 4 k.p.c. odnosi się do oczywistego naruszenia prawa, polegającego na niewątpliwej sprzeczności rozstrzygnięcia z zasadniczymi i niepodlegającymi różnej wykładni przepisami albo na wydaniu go w wyniku oczywiście błędnej wykładni lub niewłaściwym stosowaniu prawa, w tym np. stosowaniu nieobowiązujących przepisów czy wydaniu orzeczenia nienadającego się do wykonania. Niezbędne jest wykazanie za pomocą prawnych i faktycznych przesłanek, że w zasadniczym postępowaniu kasacyjnym skarga zostanie rozstrzygnięta na korzyść skarżącego (Zob. T. Ereciński, w: J. Gudowski, System PrProc, t. III, cz. 2, s. 984; T. Wiśniewski, w: H. Dolecki, T. Wiśniewski, Komentarz

KPC, t. II, 2013, s. 248). Ciężar wykazania, że skarga kasacyjna powinna zostać przyjęta do rozpoznania spoczywa na stronie skarżącej.

W przypadku wniosku opartego na przesłance przedsądu, jaką jest oczywista zasadność skargi kasacyjnej, należy w jego motywach zawrzeć wywód prawny wyjaśniający, w czym wyraża się owa oczywistość i przedstawić argumenty na poparcie swych twierdzeń (zob. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 26 kwietnia 2006 r., II CZ 28/06, LEX nr 198531; z dnia 10 sierpnia 2006 r., V CSK 204/06, LEX nr 421035; z dnia 9 stycznia 2008 r., III PK 70/07, LEX nr 448289; z dnia 11 stycznia 2008 r., I UK 283/07, LEX nr 448205; z dnia 3 kwietnia 2008 r., II PK 352/07, LEX nr 465859 i z dnia 5 września 2008 r., I CZ 64/08, LEX nr 512050). O ile dla uwzględnienia skargi wystarczy, że jej podstawa jest usprawiedliwiona, to dla przyjęcia skargi do rozpoznania niezbędne jest wykazanie kwalifikowanej postaci naruszenia przepisów prawa materialnego lub procesowego, polegającej na jego oczywistości widocznej *prima facie*, przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej, bez potrzeby wchodzenia w szczegóły czy dokonywania pogłębionej analizy przepisów prawa i doszukiwania się ich znaczenia (tak m.in. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 16 września 2003 r., IV CZ 100/03, LEX nr 82274; z dnia 22 stycznia 2008 r., I UK 218/07, LEX nr 375616; z dnia 26 lutego 2008 r., II UK 317/07, LEX nr 453107; z dnia 9 maja 2008 r., II PK 11/08, LEX nr 490364; z dnia 21 maja 2008 r., I UK 11/08, LEX nr 491538 i z dnia 9 czerwca 2008 r., II UK 38/08, LEX nr 494134).

W judykaturze podkreśla się również, że przesłanką przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania nie jest oczywiste naruszenie konkretnego przepisu prawa materialnego lub procesowego, lecz sytuacja, w której naruszenie to spowodowało wydanie oczywiście nieprawidłowego orzeczenia. Sam zarzut naruszenia (nawet oczywistego) określonego przepisu (przepisów) nie prowadzi wprost do oceny, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona (tak m.in. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 7 stycznia 2003 r., I PK 227/02, OSNP 2004 nr 13, poz. 230; z dnia 11 stycznia 2008 r., I UK 285/07, LEX nr 442743; z dnia 11 kwietnia 2008 r., I UK 46/08, LEX nr 469185 i z dnia 9 czerwca 2008 r., II UK 37/08, LEX nr 494133).

W niniejszej sprawie strona skarżąca nie wykazała istnienia powołanej przesłanki „przedsądu”. Uzasadnienie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania nie zawiera bowiem jurydycznego wyводу, potwierdzającego słuszność tezy o kwalifikowanym naruszeniu przez Sąd drugiej instancji powołanych przepisów. W rzeczywistości skarżący zmierza wyłącznie do podważenia ustalonego przez Sady orzekające stanu faktycznego sprawy, co usuwa się spod rozeznania i kontroli kasacyjnej (art. 398<sup>3</sup> § 3 i art. 398<sup>13</sup> § 2 k.p.c.; por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 23 marca 2012 r., II PK 278/11, LEX nr 1214574 czy wyrok z dnia 5 lutego 2014 r., V CSK 140/13, LEX nr 1458681). Sąd Najwyższy jest bowiem związany ustaleniami faktycznymi oraz oceną materiału dowodowego dokonaną w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku.

Na marginesie należy zaznaczyć, że ustalony przez Sąd Rejonowy, a przyjęty za własny przez Sąd Okręgowy, stan faktyczny sprawy nie może budzić żadnych wątpliwości. Z materiału dowodowego zgromadzonego w aktach sprawy wynika jednoznacznie, że do wypadku wnioskodawcy doszło w dniu 10 kwietnia 2019 r., kiedy to wnioskodawca wraz z B. P. wracali ciągnikiem do domu. Wnioskodawca, w czasie gdy B. P. obrabiał pole ciągnikiem, nie wykonywał żadnych prac polowych: rozmawiał z G. K., siedział na ławce obok obrabianej działki i rozmawiał przez telefon, udał się na stację paliw po wodę do picia, a - w między czasie - obserwował prace B. P.. Nie wykonywał więc typowych czynności rolniczych służących prowadzeniu działalności rolniczej. Taką czynnością nie było również samo kierowanie ciągnikiem w drodze na pole G. K., bez późniejszego wykonywania czynności rolniczych, a które na polu wykonywał B. P.. Ponto G. K. był dla wnioskodawcy osobą obcą, wobec której nigdy nie świadczył pomocy sąsiedzkiej i od której takiej pomocy nie otrzymał. G. K. przyznał także, że praca wykonana u niego na polu była pracą odpłatną. Powyższe okoliczności wykluczają możliwość uznania samego kierowania przez wnioskodawcę ciągnikiem na trasie między miejscem zamieszkania B. P. a polem G. K. i niewykonywania żadnej pracy rolniczej, jako nieodpłatnej pomocy sąsiedzkiej, która korzysta z ochrony ubezpieczeniowej. Wnioskodawca sam zresztą przyznał - co potwierdza materiał dowodowy – że był tam bardziej w celu towarzyskim i żadnych prac rolniczych nie

wykonywał. Nie może więc być żadnej mowy o zastosowaniu w sprawie art. 11 ust. 1 ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników.

Jeżeli chodzi natomiast o wskazaną przez stronę skarżącą potrzebę dokonania przez Sąd Najwyższy wykładni przepisów prawnych, to podkreślić należy, iż skarżący ma obowiązek wykazać, że określony przepis prawa, istotny z punktu widzenia podstawy prawnej zaskarżonego orzeczenia, podstaw kasacyjnych oraz rozstrzygnięcia skargi, może być odmiennie rozumiany, a nie istnieją ustabilizowane poglądy Sądu Najwyższego ani nauki prawa rozwiewające nasuwające się i wyłożone przez skarżącego poważne wątpliwości interpretacyjne. Ewentualnie określony przepis jest przedmiotem orzeczeń Sądu Najwyższego, sądów powszechnych i badań nauki prawa, ale wyrażane poglądy są sprzeczne, za każdym zaś ze zreferowanych przez skarżącego stanowisk przemawiają ważne argumenty, stąd istnieje realna potrzeba wypowiedzi Sądu Najwyższego zmierzającej do usunięcia tych rozbieżności. Skarżącego obarcza przy tym ciężar przedstawienia wyodrębnionej i pogłębionej argumentacji prawnej, wyszczególniającej dostrzegane poważne wątpliwości interpretacyjne (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 8 lipca 2009 r., I CSK 111/09, Legalis nr 1875161 i z dnia 12 grudnia 2008 r., II PK 220/08, Legalis nr 486617). Przez rozbieżność w orzecznictwie sądów, uzasadniającą przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania, należy rozumieć istnienie zróżnicowanych albo sprzecznych rozstrzygnięć w sprawach o takich samych lub bardzo podobnych stanach faktycznych, w których mają zastosowanie te same przepisy prawne, wyłożone lub zastosowane w sposób prowadzący do wydania odmiennych orzeczeń albo innych decyzji procesowych (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 17 czerwca 2015 r., III CSK 59/15, Legalis nr 1336541). W niniejszej sprawie strona skarżąca nie wykazała, aby powoływany przepis art. 11 ust. 1 ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników wywoływał poważne wątpliwości lub też rozbieżności w orzecznictwie. Zgodnie z brzmieniem tego przepisu, za wypadek przy pracy rolniczej uważa się nagłe zdarzenie wywołane przyczyną zewnętrzną, które nastąpiło podczas wykonywania czynności związanych z prowadzeniem działalności rolniczej albo pozostających w związku z wykonywaniem tych czynności:

1) na terenie gospodarstwa rolnego, które ubezpieczony prowadzi lub w którym stale pracuje, albo na terenie gospodarstwa domowego bezpośrednio związanego z tym gospodarstwem rolnym lub

2) w drodze ubezpieczonego z mieszkania do gospodarstwa rolnego, o którym mowa w pkt 1, albo w drodze powrotnej, lub

3) podczas wykonywania poza terenem gospodarstwa rolnego, o którym mowa w pkt 1, zwykłych czynności związanych z prowadzeniem działalności rolniczej albo w związku z wykonywaniem tych czynności, lub

4) w drodze do miejsca wykonywania czynności, o których mowa w pkt 3, albo w drodze powrotnej.

Wykładnia literalna powołanego wyżej przepisu nie powoduje większych wątpliwości interpretacyjnych, a nadto Sąd Najwyższy wielokrotnie wypowiadał się w zakresie jego stosowania.

Skarżący powinien nie tylko określić, które przepisy wymagają wykładni, ale także wskazać, na czym polegają poważne wątpliwości związane ze stosowaniem tych przepisów wraz z podaniem doktrynalnego lub orzeczniczego źródła tych wątpliwości. Konieczne jest opisanie wątpliwości, wskazanie argumentów, które prowadzą do rozbieżnych ocen prawnych, a także przedstawienie własnej propozycji interpretacyjnej. Jeżeli zaś skarżący powołuje się na rozbieżności w orzecznictwie, to zobowiązany jest przytoczyć te rozbieżne orzeczenia sądów, przy czym musi wykazać, że występująca w nich rozbieżność ma swoje źródło w różnej wykładni przepisu albo że wykładnia dokonana przez sąd drugiej instancji jest sprzeczna z jednolitym stanowiskiem doktryny lub orzecznictwa Sądu Najwyższego. Ponadto, ze względu na publiczne cele, jakie ma do spełnienia rozpoznanie przez Sąd Najwyższy skargi kasacyjnej, skarżący powinien także wykazać celowość dokonania wykładni przepisu przez Sąd Najwyższy ze względu na potrzeby praktyki sądowej (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 14 grudnia 2012 r., III SK 29/12, *Legalis* nr 551835; z dnia 24 października 2012 r., III CSK 18/12, *Legalis* nr 735967; z dnia 4 kwietnia 2012 r., III SK 39/11, *Legalis* nr 496788, a także K. Flaga-Gieruszyńska, A. Zieliński, *Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz*. Wyd. 11, Warszawa 2022). Temu obowiązkowi skarżący nie sprostał.

Stwierdzając, że nie zachodzą przyczyny przyjęcia skargi, określone w art. 398<sup>9</sup> § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy postanowił zgodnie z art. 398<sup>9</sup> § 2 k.p.c.

[as]